

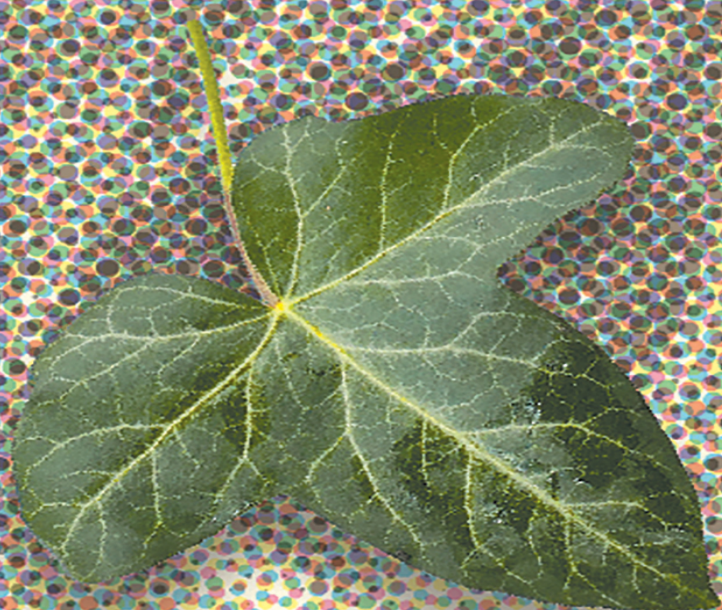
Заправлена лампа. Збірка новел

КУПИТИ

Про книгу

«Заправлена лампа» - одна з 12-ти збірок новел О.Генрі, що їх видавництво «Богдан» запланувало до друку. Саме завдяки своїм оповіданням, у яких іскрометний гумор тісно переплітається з маленькими трагедіями, а їхнє закінчення неможливо передбачити, письменник і зажив світової слави.

О.ГЕНРІ

ЗАПРАВЛЕНА ЛАМПА

О.ГЕНРІ

ЗАПРАВЛЕНА ЛАМПА

Перекладено за виданням:
O. Henry. The Trimmed Lamp. —
Doubleday, Page & Company, 1918.

Переклад з англійської
Ірини Бондаренко

«Заправлена лампа» — одна з 12-ти збірок новел О.Генрі,
що їх видавництво «Богдан» запланувало до друку.

Саме завдяки своїм оповіданням,
у яких іскрометний гумор тісно переплітається
з маленькими трагедіями, а їхнє закінчення
неможливо передбачити,
письменник і зажив світової слави.

ISBN 978-966-10-8679-0

© Бондаренко І. М., переклад, 2023

© Видавництво Богдан, виключна ліцензія на видання, оригінал-
макет, 2023

Видавництво Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, Україна, 46002.

Видавництво Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, Україна, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися:

т/ф (0352) 520 607 office@bohdan-books.com

Інтернет-магазин «Видавництво Богдан»:

www.bohdan-books.com mail@bohdan-books.com

т. (0352) 519 797, (067) 350 1870, (066) 727 1762

Гуртові продажі: т/ф (0352) 430 046, (050) 338 4520

м. Київ, просп. Л. Каденюка, 27: т/ф (044) 296 8956; (095) 808 3279,

nk-bogdan@ukr.net

Мережа книгарень «Дім книги»: dk-books.com

T. (067) 350 1467; (099) 434 9947

Заправлена лампа

Звісно ж, є дві сторони цього питання. Погляньмо відразу на другу. Нерідко ми чуємо, як говорять про «продавчинь». Але такого поняття не існує. А є дівчата, котрі працюють у крамницях. Вони просто заробляють так собі на життя. Але чому назву професії перетворюють на означення людини? Будьмо справедливими — адже ми не називаємо дівчат, що мешкають на П'ятій авеню, «нареченими».

Лу та Ненсі були нерозлучними подругами. Вони приїхали у велике місто в пошуках роботи, тому що вдома в них не було достатку. Ненсі виповнилося дев'ятнадцять; Лу — двадцять. Обидві гарненькі, енергійні дівчатка з провінції, котрі не прагли потрапити на сцену.

Ангел-охоронець з небес скерував їх у дешевий, однак пристойний пансіон. Обидві знайшли собі місце і почали самотійне життя. І залишались подругами. Оце саме зараз, коли минуло пів року, я й прошу тебе, о Докучливий Читачу, зробити крок уперед і познайомитися з обома моїми милими приятельками — міс Ненсі та міс Лу. І поки ви тиснете їм руки, прошу вас — зверніть увагу (але непомітно!) на те, як вони одягнені. Саме так — непомітно — бо вони можуть миттю образитися на пильний погляд — як дама в ложі на кінних перегонах.

Лу — прасувальниця з відрядною оплатою в пральні. Пурпурова сукня сидить на ній погано, перо на капелюшку на чотири дюйми довше, ніж прийнято, але горностаєві муфточка та горжетка коштують 25 доларів, а їхні хутряні родичі наприкінці сезону красуватимуться у вітринах з цінниками «7 доларів 98 центів». Щічки у неї рожеві, а блакитні очі сяють. З усього зрозуміло, що вона задоволена життям.

Ненсі ви б назвали продавчиною — за звичкою. Такого типу нема, але позаяк пересичене покоління завжди шукає якийсь типаж — то її можна назвати «типовою продавчиною». У неї висока зачіска «помпадур» та вільна блузка з напуском. Спідничка її дешева, але гарного крою. Вона не кутається

в хутро, щоб захиститись від пронизливого весняного вітру, але носить свій короткий жакетик із сукна з таким шиком, наче він із найдорожчого каракулю. На обличчі її та в очах читається (о ти, безжальний шукачу типажів!) вираз, типовий для продавчині. Це вираз німого, але презирливого протесту проти обманутої жіночої долі, сумне віщування прийдешньої розплати. Навіть коли вона весело сміється, ця міна ніколи не зникає. Такий самий вираз можна бачити на обличчях російських селян; ті з нас, хто доживе, побачать його на ликові архангела Гавриїла, коли той прийде засурмити у свій ріг, провіщаючи [Судний день](#). Це вираз, котрий мав би присоромити та спопелити чоловіка; натомість той лише самовдоволено посміхається та пропонує квіти — з прив'язаною до них мотузкою.

Тож підніміть трохи капелюха та йдіть собі геть, почувши на прощання життєрадісне «Бувайте!» від Лу та отримавши сардонічну, чарівну посмішку Ненсі, котра, однак, якимось чином проминає вас і летить далі — наче білий нічний метелик поверх дахів будинків до зірок.

На розі дівчата чекали на Дена. Ден був незмінний кавалер Лу. Чи вірний? Ну, він завжди був би поруч — навіть коли б Мері довелось розшукувати свою овечку, прикликавши дюжину слідців¹.

— Тобі не холодно, Ненсі? — спитала Лу. — Яка ж ти дурепа: стовбичиш у старій крамниці за вісім доларів на тиждень! Минулого тижня я заробила вісімнадцять п'ятдесят. Звісно ж, прасувати — не те саме, що продавати мереживо за прилавком, але набагато вигідніше. Ніхто з нас, прасувальниць, не отримує менше десяти доларів. І я вважаю, що моя робота не менш гідна, ніж твоя.

— Ну то й гаруй собі, — одповіла Ненсі, задерши носика, — а я матиму свої вісім доларів на тиждень та окрему кімнатку. Мені подобається бути серед гарних речей та вишуканої публіки. Подумати тільки, який шанс мені випав! Уяви лишень — одна з дівчат із відділу рукавичок на днях вийшла заміж за сталевара, коваля чи кого там ще — з Піттсбурґа. Він справжній мільйонер! Одного дня я сама відхоплю собі не гіршого! Не те щоб

я вихвалялась своєю зовнішністю, але будь певна, я не упусти свого шансу, щойно він мені випаде. А які можливості в пральні?

— Однак саме там я зустріла Дена! — переможно заявила Лу. — Він зайшов, щоб забрати свою недільну сорочку та комірці, а я прасувала за першою дошкою. У нас всі прагнуть працювати за першою дошкою. Елла Меджініс захворіла, і я зайняла її місце. Ден сказав, що спочатку він запримітив мої руки — які вони округлі та білі. А я саме підкотила рукави. В пральню часом заходять дуже пристойні молоді люди. Їх відразу видно: вони приносять свої речі у невеличких валізах, а відчиняють двері рвучко й зненацька.

— Як ти можеш носити таку блузку, Лу? — запитала Ненсі, кинувши з-під важких повік милостиво-зневажливий погляд на кричущий предмет туалету подруги. — У тебе ж геть немає смаку!

— А що тобі моя блузка? — вигукнула Лу, широко розплющивши очі. — Таж я заплатила за неї шістнадцять доларів, а вона варта усіх двадцяти п'яти! Якась жінка принесла її в пральню, але так і не забрала. Тож бос продав її мені. На ній цілі ярди ручної вишивки. Краще поговорімо про ту жахливу бляклу шматину на тобі.

— Ота жахлива блякла шматина, — спокійно озвалася Ненсі, — точна копія того, що носить місіс Ван Олстин Фішер. Дівчата кажуть, що минулого року її рахунок в нашому магазині сягав 12 тисяч доларів. Я сама пошила цю річ, й обійшлася вона мені усього в півтора долара. Вже за п'ять футів ти не відрізниш подробиці.

— Ну, гаразд, — добродушно озвалася Лу, — якщо тобі подобається голодувати і бундючитися — справа твоя. А я вже краще триматимусь своєї роботи та гарної зарплатні, а у вільний час купуватиму щось справді модне та привабливе — бо це мені по кишені.

Саме тоді й прийшов Ден — серйозний юнак в дешевій краватці, якому вдалося уникнути притаманної великому місту легковажності. Він був електриком, заробляв тридцять доларів на тиждень, дивився на Лу сумовитими очима Ромео, а її вишита

блузка здавалася йому павутинням, в якому вважала б за щастя заплутатись будь-яка муха.

— Мій друг містер Оувенс, — відрекомендувала Лу, — познайомтесь із міс Денфорс.

— Радий з вами познайомитись, міс Денфорс, — відповів Ден, простягаючи їй руку. — Лу розповідала мені про вас.

— Навзаєм, — озвалася Ненсі, торкаючись його долонь кінчиками своїх холодних пальчиків. — Вона також згадувала вас — кілька разів.

Лу хихикнула.

— То ти навчилася цього потиску у місіс Ван Олстин Фішер?

— Якщо й так, то навряд чи тобі вдасться його скопіювати, — зронила Ненсі.

— О, я взагалі цього не робитиму: для мене це надто манірно. Таке ручкання призначене для того, щоб хизуватися діамантовими каблучками: от коли вони у мене будуть, тоді і спробую.

— Краще спершу навчитися, — мудро зауважила Ненсі, — тоді і каблучки швидше з'являться.

— Щоб покінчити з цією суперечкою, — сказав Ден, лагідно усміхаючись, — дозвольте мені дещо вам запропонувати. Я не можу просто зараз повести вас обох до Тіффані і зробити те, що належить, але чи не можу я запросити вас на водевіль? У мене є квитки. Чому б нам не поглянути на театральні діаманти, якщо вже справжні не для нас?

І вірний лицар зайняв своє місце скраю тротуару. Далі йшла Лу, величаючись в своєму пишному павичевому вбранні, а поруч із нею Ненсі — струнка, скромна, мов горобчик, однак хода в неї була справжньої місіс Ван Олстин Фішер — саме так ті вирушають на свої стримані вечірні розваги.

Гадаю, мало хто вважає великий універсальний магазин навчальним закладом. Але для Ненсі її крамниця була свого роду справдешньою школою. Дівчину оточували гарні речі, від яких віяло витонченим смаком. Якщо ви перебуваєте в атмосфері розкошів, то вони стають вашими незалежно від того, хто платить за них — ви чи хтось інший.

Люди, яких вона обслуговувала, були переважно жінки, чий одяг, манери та суспільне становище були для неї мірилом. Від усіх цих жінок Ненсі й почала брати данину — те, що їй в них найбільше подобалося.

Від однієї вона копіювала жест, від другої — промовисте підняття брів, від багатьох інших — ходу, манеру носити сумочку, усміхатися, вітатися з друзями, звертатися до «нижчих» за себе. Від своєї улюбленої моделі, місіс Ван Олстин Фішер, вона перейняла таку чудову річ, як тихий оксамитовий голос; чистий, мов срібло, і мелодійний, як пісня дрозда. Купаючись в аурі високого суспільного становища та хороших манер, вона не могла не увібрати все це. Кажуть, що гарні звички кращі за гарні принципи, тож, можливо, хороші манери кращі за хороші звички. Ймовірно, настанови ваших батьків і не здатні врятувати вашу пуританську мораль, але якщо ви рівненько сядете на стілець з жорсткою спинкою та сорок разів повторите «призми та пілігрими», то диявол однозначно втече від вас. І коли Ненсі говорила тоном місіс Ван Олстин Фішер, то кожною кісточкою вона відчувала трепет *noblesse oblige*².

У великому універсальному магазині — цій школі життя — були й інші джерела знань. Коли б ви не зауважили кілька продавчинь, котрі зібралися разом і бряжчать своїми дешевими браслетами в такт позірно легковажній бесіді, не думайте, що вони тут лиш для того, щоб покритикувати зачіску такої собі Етель. Можливо, цій зустрічі й бракує спокійної гідності чоловічого зібрання, але в ній відчувається вся важливість першої наради Єви зі старшою донькою, коли ті вперше зблизили свої голівоньки, даючи Адамові зрозуміти його місце в сім'ї. По суті, це Жіноча Конференція із Взаємодопомоги та обміну теоріями стосовно Нападу та Відсічі Світові, який є Сценою, та обговорення Чоловіка, котрий є Публікою і який вперто кидає букети на цю Сцену. Жінка є найбезпомічнішою з усіх юних створінь на землі: граційна, мов лань, вона не має її швидкості; красива, як пташка, вона, однак, нездатна літати; сповнена солодкості бджоли, вона не має її... але облишмо порівняння, бо декого з нас це може вжалити.

На цій військовій нараді обмінюються зброєю та діляться стратегіями, котрі кожна з них розробила одноосібно та вже застосувала на практиці.

— А я кажу йому, — говорить Сейді, — який же ви нахаба! Ким ви мене вважаєте, коли кажете мені такі речі? І як ви гадаєте, що він мені відповів?

Голівки: каштанова, чорна, солом'яна, руда та білява — швидко зближаються, щоб почути відповідь, і потім знову відсахуються, щоби разом вирішити, як діяти далі проти спільного ворога — Чоловіка.

Так Ненсі навчалась мистецтву оборони, а для жінки успішна оборона означає перемогу.

Перелік навчальних предметів в універсальному магазині чималий. Можливо, жоден інший навчальний заклад не зміг би повніше підготувати її до головної життєвої мети — виграшу в шлюбній лотереї. Прилавок Ненсі розташовувався дуже вдало. Неподалік від неї був музичний відділ, тож вона могла чути і знайомитись із творами найвідоміших композиторів — або хоча би мати уявлення про їхню творчість, що цілком могло зійти за глибокі знання в тому світі, в який вона підсвідомо намагалась встромити свою ще не зміцнілу ніженьку. Вона вбирала в себе ушляхетнювальний вплив предметів мистецтва, дорогих та вишуканих тканин, усіх тих прикрас, котрі для жінки майже замінюють культуру.

Інші дівчата з часом стали помічати честолюбні наміри Ненсі.

— Он іде твій мільйонер, Ненсі, — гукали вони їй щоразу, коли до її прилавка наближався чоловік, який підходив на цю роль. Поступово в чоловіків, які тинялись без діла, поки їхні жінки здійснювали покупки, виробилась звичка зупинятись перед відділом носовичків і уважно вивчати батистові квадратики. Насправді ж їх приваблювали удавана світськість Ненсі і справжня витончена краса. Охочих позалицятися до Ненсі було чимало. Дехто з них, можливо, й був мільйонером; решта ж докладали усіх зусиль, аби такими видаватись. Ненсі навчилася це розпізнавати. В кінці відділу носовичків було віконце; отож, вона могла бачити ряди машин, що внизу чекали на покупців.

Ненсі дивилася на вулицю і усвідомлювала, що й автомобілі різняться так само, як їхні власники.

Якось чарівний джентльмен купив чотири дюжини носовичків, залицяючись до Ненсі через прилавок із виглядом короля Кофетуа³. Коли він пішов, одна з дівчат сказала:

— То в чому річ, Ненсі, чому ти не відповіла на залицяння того хлопця? Як на мене, то був справжнісінький мільйонер!

— Справді? — озвалася Ненсі, посміхнувшись найхолоднішою, найлюб'язнішою та найбайдужішою посмішкою з арсеналу місіс Ван Олстин Фішер. — Він не для мене: я бачила, як він під'їхав. Авто в дванадцять кінських сил⁴ і шофер-ірландець. І ви би бачили, які носовички він придбав — шовкові! І до нього причепилась якась трава. Ото вже ні! Дайте мені справжнього мільйонера: підробок нам не треба.

У двох «найвишуканіших» леді універмагу — завідувачки відділу та касирки — було кілька «шикарних» приятелів, з якими вони час від часу вечеряли в ресторанах. Якось вони запросили з собою і Ненсі. Вечеряли вони у модному кафе, столики якого резервують для новорічних святкувань за рік наперед. З дамами було двоє «друзів»-джентльменів: один лисий — бурхливе світське життя геть позбавило його волосся (і це нам достеменно відомо!), а інший був молодик, усі чесноти та мудрість якого вміщалися у двох вельми переконливих речах: він стверджував, що все вино відгонить корком — і ще носив діамантові запонки. Цей юнак розгледів у Ненсі купу незаперечних чеснот. Він власне захоплювався танцівницями, а тут була дівчина, в якій природна чарівливість її класу поєднувалась із вишуканими манерами його власного кола. Тож наступного дня він з'явився в магазині і зробив їй офіційну пропозицію руки та серця — просто над коробочкою з мереживними носовичками з вибіленого ірландського полотна. Ненсі йому відмовила. Каштанова голівка із зачіскою «помпадур» за десять футів від них нашорошила вуха і широко розплющила очі. Коли знехтуваний залицяльник пішов геть, «помпадурна» вилила на голову Ненсі потоки їдких докорів та обурення.

— Яка ж ти дурепа! Цей хлопець — справдешній мільйонер! Він — племінник самого Ван Скіттлза! І він говорив серйозно. Чи ж ти здуріла, Ненсі?

— Та невже? — одповіла Ненсі. — Отже, я не прийняла його пропозиції, еге ж? Та він такий мільйонер, що цього й не розгедиш. Сім'я дозволяє йому витратити лише двадцять тисяч на рік — тільки й того! Голомозий увесь вечір брав його на кпини за це.

Голівка з каштановим «помпадуром» наблизилася і примружила очі.

— Послухай, то що тобі тоді потрібно? — запитала вона хрипким голосом, від хвилювання навіть забувши сунути в рот жувальну гумку. — Невже цього для тебе замало? Чи ти хочеш податися в мормони⁵ і вийти заміж заразом за Рокфеллера, Ґладстона Доуї⁶, короля Іспанії та інших з їхнього гурту? Невже двадцяти тисяч на рік тобі мало?

Ненсі ледь-ледь зашарілася під пильним поглядом чорних порожніх очей.

— Річ не лише у грошах, Керрі, — пояснила вона. — Приятель упіймав його вчора на брехні: щось про дівчину, з якою він буцімто не ходив у театр. А я терпіти не можу брехні. Якщо скласти все до купи, то він мені не подобається — і все тут. Задешево мене не купиш. Мені треба, щоб навпроти мене за столом сидів чоловік, а не бовван. Саме так — я шукаю справжню «здобич», але вона повинна бути чимось більшим, ніж просто торохкітливою скарбничкою.

— Тобі місце в психопатичній палаті! — зронила «помпадурна» голівка, відвертаючись.

Отакі високі ідеї — щоб не сказати, «ідеали» — Ненсі продовжувала плекати на свої вісім доларів на тиждень. Вона облаштувала бівуак на шляху проходження неznаної «великої здобичі», харчуючись самим лише черствим хлібом і все тугіше затягуючи пасок на талії. На її обличчі блукала слабка, відважна, чарівна й водночас похмура посмішка природженої мисливиці на чоловіків. Лісом слугував їй магазин; не раз здійсмила вона рушницю, щоб вистрелити в дичину, яка була доволі великою

і мала достатньо розложисті роги, але завжди якийсь глибокий непомильний інстинкт — можливо, мисливський, а, можливо, суто жіночий, — змушував її притримати рушницю і знову йти по сліду.

Лу ж процвітала в пральні. Зі своїх вісімнадцяти з половиною доларів вона платила шість за кімнату та харчування. Решта грошей йшла переважно на одяг. Її можливості поліпшити смак та манери були вужчими порівняно з Ненсі. В паруючій пральні можна було лише працювати: прасуючи, вона мріяла про те, як приємно проведе вечір. Під її праскою пройшло чимало дорогих й гарних тканин, тож цілком можливо, що її любов до яскравого й недешевого вбрання зростала з кожним днем і передавалась через цього металевого провідника.

В кінці робочого дня під дверима пральні на неї чекав Ден — її вірна тінь за будь-якого освітлення.

Часом він кидав відверто стурбований погляд на туалети Лу, котрі ставали все більш кричущими і позбавленими смаку. Але він не засуджував її — просто йому не подобалася увага, яку привертала Лу своїм вбранням на вулиці.

Лу, як і раніше, залишалась вірною подрузі. За неписаним правилом Ненсі неодмінно супроводжувала парочку, куди б та не йшла. Ден ніс подвійний тягар витрат весело і добродушно. Можна сказати, що Лу надавала яскравості, Ненсі — тону, а Ден ваги цій трійці шукачів розваг. Кавалер — в охайному костюмі з відділу готового одягу, і такий же, «готовий», краватці, з незмінним добродушним гумором наготові ніколи не губився і не втрачав рівноваги. Він був із тієї породи людей, яких не помічаєш, коли вони поруч, але яких часто згадуєш, коли вони йдуть.

Для вибагливої Ненсі усі ці дешеві задоволення були гіркими на смак, однак вона була молода, а молодість — справжній гурман, навіть якщо й нема гастрономічних делікатесів.

— Ден постійно торочить, що хоче одружитися зі мною, — якось сказала Лу подрузі. — Але навіщо це мені? Я сама собі хазяйка і можу витратити свої гроші, як захочу, а він ніколи не погодиться на те, щоб я продовжувала працювати, вийшовши

заміж. Послухай, Ненсі, чого ти так чіпляєшся за той свій старезний магазин і ні поїсти тобі як слід, ні одягнутися? Тільки скажи — і я тут же влаштую тебе в нашу пральню. Здається мені, що ти могла би хоч трохи збити свою пиху, якщо є можливість заробити грошенят.

— Річ зовсім не у писі, Лу, — сказала Ненсі, — краще вже я голодуватиму і залишатимусь там, де є. Певно, це просто звичка. І я хочу скористатися шансом, який мені випадає. Не все ж життя мені стояти за прилавком. Кожного дня я дізнаюсь щось нове. І постійно перебуваю в товаристві вишуканих та багатих людей — навіть якщо я лише їх обслуговую. І я не пропускаю жодної підказки, яку дає мені життя.

— Що, не вдалося тобі підчепити свого мільйонера? — насмішкувато запитала Лу.

— Я його ще не вибрала, — озвалася Ненсі. — Обираю.

— Боже ж ти мій — вона вибирає! Дивись, не проґав, якщо зустрінеш хоча би якогось — із неповним мільйоном. Але, звісно ж, ти жартуєш — мільйонери і не думають про таких трудяг, як ми.

— Тим гірше для них, — розсудливо відповіла Ненсі. — Дехто з нас міг би навчити їх, як поводитися з грошима.

— Якби хоч один такий заговорив зі мною, — засміялася Лу, — я би одразу зомліла!

— Це тому, що ти не знайома із жодним. Єдина різниця між багатіями та всіма іншими в тому, що з першими завше слід бути насторожі. А тобі не здається, Лу, що червона шовкова підкладка занадто яскрава для такого пальта?

Лу поглянула на простий тьмяно-оливковий жакет подруги.

— Ні, не здається, але вона може видатися такою поруч із твоєю виляною шматиною.

— Ця шматина, — самовдоволено зауважила Ненсі, — точнісінько такого ж крою, як у місіс Ван Олстин Фішер. Тканина обійшлася мені у три дев'яносто вісім. Гадаю, їй вона коштувала доларів на сто дорожче.

— Ну, не знаю, — зневажливо сказала Лу, — але щось він не схожий на наживку для мільйонера. Не здивуюся, якщо

я першою впіймаю золоту рибку.

Насправді лише філософ зміг би вирішити, котра з подруг права. Лу, якій не вистачало певної гордості та перебірливості, через які десятки тисяч дівчат працюють в крамницях та конторах за якісь крихти, весело почимчикувала до своєї праски у галасливу та задушливу пральню. Зарплатня із надлишком компенсувала їй відсутність комфорту; її сукні ставали все пишнішими, і часом вона вже кидала косий та нетерплячий погляд на пристойний, але зовсім не елегантний костюм Дена — постійного, незмінного, відданого Дена.

А щодо Ненсі... то її випадок був одним з десятків тисяч. Шовк і коштовності, мереживо й прикраси, парфуми та музика вищого світу — чудового світу смаку та гарних манер — ось що потрібно жінці, ось її талан. Тож полишімо її там — якщо це є частиною її життя і якщо їй так добре там. Вона не зрадила самій собі, як Ісав⁷, бо не цурається свого походження; і юшка, якою вона харчується, частенько мізерна.

В такій атмосфері Ненсі й існувала — і навіть процвітала — з'їдаючи свою скромну вечерю та обмірковуючи дешеві сукні. Жінку вона вже пізнала; тепер вивчала чоловіка як здобич — його звички та позитивні якості. Одного дня вона таки вполює дичину, яку шукала, але це буде найбільша та найкраща здобич, пообіцяла вона собі.

Тож вона постійно підтримувала горіння своєї лампи, щоб вчасно розгледіти судженого, коли той врешті з'явиться.

Але — можливо, підсвідомо — вона засвоїла ще один урок. Її система цінностей зазнала змін. Іноді знак долара розпливався перед її внутрішнім зором і натомість там з'являлися літери, з яких складаються такі слова, як «правдивість», «честь», а іноді й просто «доброта». Вдаймося до такого порівняння: припустімо, хтось полює на лося чи оленя в густому лісі. І раптом він бачить маленьку улоговину, моховиту й затишну, де в'ється струмочок, дзюркочучи про спокій та відпочинок. У таку хвилину сам Німрод⁸ опускає спис.

Отож, Ненсі іноді замислювалась, а чи не переоцінюють роль каракулю для сердець, які він прикриває.

Якось у четвер Ненсі полишила магазин і звернула на Шосту авеню, що вела до пральні. Вона мала піти з Лу та Деном на мюзикл.

Коли підійшла до пральні, Ден саме звідти виходив. На обличчі його був дивний, натягнутий вираз.

— Я зайшов спитати, чи не чули вони, бува, щось про неї, — сказав він.

— Чули про кого? — перепитала Ненсі. — Хіба Лу не там?

— Я гадав, ти знаєш, — одповів Ден. — Від понеділка її не було ні на роботі, ні вдома. Вона забрала всі свої речі. І сказала одній з дівчат у пральні, що збирається в Європу.

— Невже її ніхто відтоді не бачив? — поцікавилась Ненсі.

Ден поглянув на неї: уста міцно стиснуті, в суворих сірих очах сталевий блиск.

— В пральні мені сказали, — різко озвався Ден, — що бачили її вчора... в автомобілі. Гадаю, з одним із тих мільйонерів, якими ви з Лу постійно забивали собі голови.

Вперше Ненсі розгубилась перед чоловіком. Вона поклала тремтливу руку на плече Дена.

— Ти не маєш права мені такого казати, Дене — я до цього не причетна!

— Я не це мав на увазі, — сказав Ден, полагіднівши, і покопирсався у кишені жилета. — У мене тут квитки на сьогоднішню виставу, — пояснив він, галантно намагаючись видаватися безтурботним. — І якщо ти...

Ненсі вміла цінувати мужність.

— Я піду з тобою, Дене, — сказала вона.

Пройшло три місяці, перш ніж Ненсі знову зустрілася з Лу.

Якось увечері, коли вже сутеніло, продавчиня поспішала додому. Біля загорожі тихого парку почула, як її окликнули, обернулась і опинилась в обіймах Лу.

Після тих перших поцілунків вони відхилили голови — як це роблять змії, готуючись вкусити чи заворожити свою жертву — і тисячі запитань тремтіли на кінчиках їхніх язиків. І тоді Ненсі помітила ознаки процвітання, яке зійшло на Лу, про що свідчили

дороге хутро, мерехтливі коштовності та елегантний крій убрання.

— Ах ти, дурепа! — закричала Лу, голосно й з любов'ю. — Бачу, ти все ще працюєш у тому своєму магазині — обідрана, як завжди. То як щодо великої здобичі — так нічого й не вполювала?

І тоді Лу подивилася пильніше й побачила, що на подругу зійшло щось більше, ніж багатство — те, що змушувало її очі сяяти яскравіше, ніж коштовні камені, а щоки — пломеніти трояндами, і зізнання, мов електричний струм, готове вже було зірватися з кінчика язика.

— Так, я все ще в магазині, — сказала Ненсі, — але полишаю його наступного тижня. Я таки впіймала свою здобич — найкращу здобич у світі. Тобі ж тепер усе одно, правда, Лу? Адже я виходжу заміж за Дена — за Дена! — і він тепер мій!.. Що з тобою, Лу?

З-за рогу вийшов один із тих новоспечених, чисто поголених молодих стражів порядку, котрі принаймні роблять поліцію стерпною — хоча би для ока. Він побачив жінку в дорогому хутрі, з усіяними діамантами пальцями, яка притислася до паркової огорожі і гірко ридала, а струнка, просто одягнена дівчина, вочевидь, робітниця, обіймала її, намагаючись заспокоїти. Однак будучи Гібсонівським² полісменом нового типу, він пішов собі далі, вдаючи, що нічого не помічає, бо був достатньо тямущий, щоб зрозуміти, що в таких справах нічим не зарадиш — попри всі його повноваження — навіть якщо він ударятиме своїм важким кийком по тротуару доти, поки цей звук не долине до найвіддаленіших зірок.

¹Натяк на дитячу народну пісеньку «У Мері було ягнятко» («Mary had a little lamb...»).

²Становище зобов'язує (фр.).

³Натяк на легенду про «Короля та жебрачку», а якій розповідається про короля Кофетуа та його кохання до бідної дівчини на ім'я Пенелофон (у Шекспіра — Зенелофон). Згідно з легендою, африканський король Кофетуа з вікна свого палацу побачив молоду погано одягнену жебрачку. Охоплений коханням з першого погляду, Кофетуа вирішив, що або одружиться з дівчиною, або накладе на себе руки. Вийшовши з палацу, він кинув жебракам пригорщу монет і, коли Пенелофон вийшла вперед, сказав, що вона повинна стати його дружиною. Та погодилась і стала королевою.

⁴ Можливо, йдеться про Fiat 12 HP (або Fiat 12/16 HP) — легковий автомобіль, який випускала компанія «Fiat» з 1901 до 1902 року.

⁵Мормони — послідовники релігійної течії мормонізму, який було започатковано на початку XIX ст. проповідником Дж. Смітом, практикували багатоженство.

⁶ Можливо, йдеться про Джона Александра Доуї (John Alexander Dowie; 1847–1907) — популярного свого часу євангелістського проповідника і суспільного діяча Австралії та США шотландського походження.

⁷Ісав, або Едом (івр. עֵשָׂו (Esav, 'Ēśāw)) — син Ісаака та Ревеки, старший брат свого брата-близнюка Якова. Він продав своє первородство за червоні харчі (сочевичну юшку) братові Якову, тому і отримав ім'я Едом, тобто червоний (Бут. 25:30).

⁸ В переносному значенні — вправний мисливець; Німрод — перший після всесвітнього потопу хамітський цар, праонук Ноя, онук Хама, син Куша. Засновник Вавилону та Ніневії. Згадується у Книзі Буття: «Він був значний звіролов перед Господом; а тому й кажуть: значний звіролов, як Німрод, перед Господом» (Буття 10:9).

⁹ Можливо, йдеться про Вільяма Гамільтона Гібсона (William Hamilton Gibson; 1850–1896) — американського ілюстратора, письменника і натураліста.

Арабська ніч на Медісон-сквер

Карсонові Чалмерсу, що мешкав поблизу Медісон-сквер, Філіпс приніс вечірню пошту. Крім звичної кореспонденції, в ній було два конверти з однаковими іноземними поштовими штемпелями.

В один була вкладена фотографія жінки. Другий містив довгого листа, над яким Чалмерс просидів чимало годин. Лист написала жінка, в ньому було повно отруйних колючок, вмочених в солодкий мед, ще й вивалених в пір'ї, і містив він випадки щодо жінки на фотографії.

Чалмерс розірвав лист на тисячу найдрібніших шматочків і почав зношувати свій дорогий килим, човгаючи по ньому туди-сюди. Так поводить ся дикий звір, потрапивши із джунглів у залізну клітку, і так поводить ся чоловік, зачинений у клітку власних сумнівів.

Але мало-помалу йому вдалося впоратись із сум'яттям. Килим не був чарівним: шістнадцять футів Чалмерс ще здатний був на ньому подолати, а вже три тисячі миль — аж ніяк.

З'явився Філіпс. Він ніколи не заходив — лише незмінно з'являвся, мов вимуштруваний джин із пляшки.

— Ви обідатимете вдома, сер, чи кудись поїдете? — запитав він.

— Вдома, — озвався Чалмерс. — До того ж за пів години.

— Зачекайте-но, — гукнув він уже зникаючому джинові. — Повертаючись додому, в кінці Медісон-сквер я побачив багато людей, котрі стояли там один за одним. Вони усі дивилися на чоловіка на підвищенні. Чому ті люди там і чому вони стоять один за одним?

— Це безхатки, сер, — відповів Філіпс. — Той, що стоїть на ящику, намагається знайти для них прихисток на ніч. Перехожі підходять його послухати і дають гроші. Щойно назбирується певна сума, чоловік відсилає чергового безхатка на ночівлю. Ось чому вони стоять один за одним — їх відправляють у нічліжку в такому ж порядку, в якому вони підійшли.

— Коли подаватимете обід, — озвався Челмерс, — запросіть одного з них сюди. Він пообідає зі мною.

— Але к-кого з них? — вперше за свою довголітню службу затнувся Філіпс.

— На ваш розсуд, — відповів Чалмерс. — Дивіться лише, щоб він був більш-менш тверезий — і певна охайність також не завадить. Оце й усе.

Це було геть незвично — Карсон Чалмерс у ролі халіфа. Але того вечора він відчув недієвість усіх загальноприйнятих засобів боротьби з меланхолією. Щоб підняти настрій, йому потрібне було щось неймовірне та ексцентричне, щось гостре та екзотичне.

За пів години Філіпс, сумлінний раб лампи, виконав усі забаганки свого повелителя. Офіціанти з ресторану внизу хутко доправили пречудовий обід нагору. Столик, сервірований на двох, привітно сяяв при світлі затінених рожевим свічок.

І от нарешті Філіпс — неначе супроводжував кардинала чи спійманого на місці злочину зломника — впустив у кімнату ще тремтячого від холоду гостя, котрого витягли з черги злиденних, що прагнули нічлігу.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ